

Suflet și istorie pe sticlă, la Sibiel

O zi minunată de octombrie, perfectă pentru un pelerinaj la Prislop. Pentru că e o ieșire așteptată de unii dintre pelerini de câțiva ani, ne-am propus să vedem cât mai multe, așa că la întoarcere avem în plan să intrăm și la Sibiel, locul despre care am auzit și citit atât de multe lucruri impresionante.

BISERICA SFÂNTULUI MOISE

MĂCINIC. Suntem în întârziere, însă nu se poate să renunțăm chiar la Sibiel. Când coborâm din autocar, șoferul ne atenționează: "O jumătate de oră!" Grăbim pasul și ne oprim în fața bisericii, pe care ne-o deschide o doamnă extrem de binevoitoare. Intrăm în tăcere și ne închinăm, rând pe rând, în timp ce o altă doamnă, custodele muzeului, începe să ne vorbească cu dăruire despre istoria lăcașului de cult. Datând din 1765, biserica "Sf. Treime" este împodobită cu o pictură extrem de valoroasă, restaurată, după ce a fost ascunsă multă vreme sub cinci straturi de var. Din păcate arhitectura locașului a suferit în timp și modificări, care au distrus scene de o mare valoare. Nu îmi pot lua ochii de la o icoană mare, așezată în fața altarului: Sfinții Mărturisitori, Preoții Ioan din Galeș și Moise Măcinic din Sibiel. Părintele Moise a slujit chiar în această biserică...

MIJLOC DE PĂSTRARE A IDENTITĂȚII ORTODOXE. Mă îndrept emoționată, în urma celorlalți pelerini, către muzeu. Mă strecur câțiva metri aproape de ghid, să nu scap nimic informație. Pictarea icoanelor pe sticlă s-a răspândit în Transilvania datorită minunii petrecute la Mănăstirea Nicula. După ce Maica Domnului dintr-o icoană a plâns timp de 26 de zile, pelerinii care veneau aici doreau să își procure o copie pe care să o ducă acasă, ducând astfel la o dezvoltare a meșteșugului în zonă.

Răspândirea icoanelor pe sticlă are însă și un motiv național. Românii ardeleni, aflați timp de sute de ani sub stăpânire străină, au fost mereu supuși încercărilor de schimbare a credinței ortodoxe. Au suferit mai întâi presiuni insistente de calvinizare, apoi de catolicizare. În condițiile în care nu aveau episcopi ortodocși, erau izolați la sat, fără acces la studiu sau comerț, ei au găsit în icoana pe sticlă unul dintre cele mai eficiente moduri de a-și păstra identitatea ortodoxă.

Icoanele pe sticlă s-au răspândit în întreaga Transilvanie, dând naștere și la alte centre de producție, bine reprezentate în muzeul de la Sibiel: Valea Mureșului, Făgăraș, Cârțișoara, Brașov, Sebeș-Alba, Mărginimea Sibiului. Meșteșugul se răspân-

dește în multe familii de țărani, care creau în casele lor adevărate laboratoare de pictură, implicând întreaga familie. Marea lor majoritate erau țărani anonimi, care învățau arta din experiență, pictau pentru alți țărani, iar pictura nu era ocupația lor principală.

Icoana pe sticlă a devenit astfel un mod de rezistență în credința ortodoxă a părinților și strămoșilor. Ea îl aducea în casa țaranului pe Dumnezeu, pe Maica Domnului și pe sfinții Lui, sprijin puternic în viața asuprită. În icoana pe sticlă țaranul și-a pus tot sufletul lui: credința ortodoxă, dar și elemente materiale sau nemulțumiri sociale. Astfel apar sfinți în costum popular românesc, tricolorul sau personaje negative (ca bogatul din pilda săracului Lazăr și a bogatului nemilostiv) îmbrăcate în hainele asupritorilor unguri.

MUZEUL "PR. ZOSIM OANCEA". Părintele Zosim Oancea a ajuns la Sibiel în 1964, la 53 de ani, după 15 ani de închisoare și muncă forțată în lagărele comuniste. Primul lucru pe care îl face noul paroh este scoaterea la lumină a picturii despre care intuiește că este ascunsă sub straturile de var, lucrare care, împreună cu restaurarea bisericii, întărește dragostea și colaborarea dintre preot și enoriașii săi. Astfel, părintele Zosim, după ce observă în casele sibielenilor multe opere de artă pictate pe sticlă, reușește să îi convingă: "Icoana e frumoasă în casă, dar o vezi numai tu. Pu-

nând-o în muzeu, o vede o lume întreagă și se arată tuturor puterea de creație a poporului nostru."

Acesta este începutul muzeului de la Sibiel care, sub pretextul "operei de cultură", era de fapt o mărturisire a credinței ortodoxe în vremea unei alte asupririi, cea comunistă. În urma luptei de convingere purtată din casă în casă, părintele Zosim reușește să adune un mic tezaur de 150-200 icoane pe sticlă, unele recuperate din poduri sau chiar sparte (restaurate cu ajutorul a două mamei retrase la Sibiel), tezaur adăpostit la început într-o magazie veche transformată în muzeu.

Astfel, dintr-un sat mic, uitat de lume, Sibielul ajunge o localitate cunoscută mai întâi în Europa, și apoi în întreaga lume, pentru colecția unică de icoane pe sticlă. În timp aceasta ajunge la 600 de piese, iar între 1976 și 1983 se ridică un nou sediu, care este și cel actual. Această lucrare, imposibil de imaginat pentru perioada comunistă, se datorează Părintelui Zosim Oancea, un om de excepție, trecut la Domnul în 2005 și îngropat între biserică și muzeul care astăzi îi poartă numele.

RETRĂIRE PRIN LECTURĂ. Pătrunși de istoria locului, nu ne îndurăm să ne desprindem de ea; însă vocea șoferului ne sună din nou în gând: o jumătate de oră. Mă uit la ceas: incursiunea în viața strămoșilor noștri, care socoteau mai de preț credința ortodoxă decât libertatea socială sau bunăstarea materială, a durat mai bine de o oră. Plecăm aproape alergând și speriați de sunetele disperate de claxon ale șoferului. Mă bucur însă că am la mine cartea unui om deosebit, Giovanni Ruggeri, un italian îndrăgostit de România, care a popularizat minunea de la Sibiel printre străini, dar și printre românii necunoscători ai țării lor. Lectura mă ajută să replonez în povestea fantastică a acestui loc binecuvântat de Dumnezeu, dar și de oameni.

Natalia Corlean

Călăuza pelerinului

Sibielul se află la 23 de km de Sibiu. Din această direcție, la intrarea în Săcel aveți un indicator spre stânga, către Muzeul de icoane pe sticlă. După cca 5 km pe un drum asfaltat foarte bun ajungeți la destinație.

"Icoanele pe sticlă din Sibiel".

Pentru a vă pregăti vizita la Sibiel, de mare ajutor este cartea scrisă cu multă dragoste de domnul Giovanni Ruggeri în limba italiană și tradusă în română, engleză, franceză și germană, pe care o puteți comanda de pe site-ul www.sibiel.net.

